Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2014–2015

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1414

Vragen van de leden **Hachchi** (D66) en **Jasper van Dijk** (SP) aan de Minister van Defensie over *gebruik van chroomverf bij Defensie* (ingezonden 4 februari 2015).

Antwoord van Minister **Hennis-Plasschaert** (Defensie) (ontvangen 3 maart 2015)

Vraag 1, 2, 4 en 8
Hoe kan het dat er ook in 2008 nog steeds onveilig werd gewerkt met de giftige chroomverf bij Defensie?[1]
Kunt u in het licht van deze nieuwe onthullingen concreet aangeven wat de betekenis en waarde is van de eerder gedane uitspraak dat de maatregelen zijn verscherpt sinds 2001?[2]
Wat is de reden dat er ook nu geen nieuwe voorvallen zijn uit te sluiten?
Kunt u toezeggen dat vanaf nu veilig wordt gewerkt met chroomverf? Zo nee, wilt u het gebruik van chroomverf dan stopzetten in verband met de enorme risico's?

Antwoord 1, 2, 4 en 8
Defensie streeft ernaar chroomvrij te werken, tenzij de fabrikant het gebruik van chroomhoudendeverf voorschrijft vanwege bijvoorbeeld de (vlieg)veiligheid.
Zoals ik ook heb gemeld in mijn brief van 18 september jl. (Kamerstuk 34 000 X, nr. 4), zijn bij Defensie sinds 2001 maatregelen omtrent het werken met chroomhoudende verf verder verscherpt om te voldoen aan de normen. Zo zijn, waar mogelijk, chromaatvrije verfsystemen ingevoerd. Ook wordt het schuren en slijpen aan voertuigen, waarop mogelijk chroomhoudende verf is aangebracht, beperkt tot het hoogstnoodzakelijke. Bij het bewerken van (oudere) voertuigen waarop mogelijk chroomhoudende verven zijn aangebracht, zijn persoonlijke beschermingsmiddelen in combinatie met ruimtelijke afzuiging en bronafzuiging verplicht.
Ondanks de aanscherpingen van de regelgeving en aanpassingen van de werkwijze blijven nieuwe voorvallen mogelijk. Dat kan niet op voorhand volledig worden uitgesloten. Belangrijk is om in dat geval meteen het werk

[1] NOS, 29 januari 2015, http://nos.nl/artikel/2016148-chroomverf-bij-defensie-in-2008-nog-onveilig-gebruikt.html.
[2] Kamerstuk 34000 X, nr. 4, 18 september 2014.

ah-tk-20142015-1414
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2015

neer te leggen en adequate maatregelen te treffen alvorens het werk te hervatten.

Vraag 3
Klopt het dat, ondanks dat het probleem en het gevaar van werken met chroomverf bekend is, hier niet naar wordt gehandeld en persoonlijke beschermingsmiddelen niet beschikbaar zijn, zoals medewerkers aangeven?[3]

Antwoord 3
Nee, zie ook antwoord op de vragen 1, 2, 4 en 8. In het specifieke geval waaraan u refereert, is gebleken dat de desbetreffende medewerker niet volledig op de hoogte was van de vernieuwde aanvraagprocedures. Hierdoor verkeerde hij in de veronderstelling dat er geen persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig waren. In het gesprek met de medewerker is de procedure opgehelderd en bij de medewerker is inmiddels bekend dat er voldoende persoonlijke beschermingsmiddelen op zijn werklocatie aanwezig zijn.

Vraag 5 en 6
Kunt u aangeven, gezien de gebeurtenissen in Mali waar onderhoud plaatsvond aan een Apache en personeel is blootgesteld aan deze giftige stof, op welke wijze het gevaar van werken met chroomverf aan het personeel, dat nu met deze verf werkt, wordt gecommuniceerd?
Welke maatregelen en voorlichtingsactiviteiten zijn er, naar aanleiding van de onthullingen over de fouten in het verleden over werken met chroomverf, genomen ten aanzien van de plekken waar nu nog steeds wordt gewerkt met deze verf?

Antwoord 5 en 6
Op werkplekken waar gewerkt wordt met chroomhoudende verf, is het personeel voorgelicht over de van toepassing zijnde werkinstructies, inclusief het gebruik van beheersmaatregelen zoals luchtafzuiging, hygiënevoorschriften en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen. In werkbesprekingen en in het werkoverleg met het personeel, wordt gesproken over de risico's die verband houden met het werken met chroomhoudende verf. Het management dient daarnaast zorg te dragen voor en toezicht te houden op juiste uitvoering van de werkzaamheden, inclusief het gebruik van de juiste persoonlijke beschermingsmiddelen in beheerste omstandigheden (bijvoorbeeld met afzuiging en adembescherming).
Het gebruik van chroomhoudende verf bij vliegtuigen of onderdelen hiervan komt ook civiel nog steeds voor. Bij onderhoudswerkzaamheden hieraan moet worden verondersteld dat gewerkt wordt met chroomhoudende verf, tenzij het nadrukkelijk en consistent niet zo is. Daarom gaan vliegtuigschilders en plaatwerkers, die als specialist zijn opgeleid, er altijd van uit dat sprake is van chroomhoudende verf bij het verrichten van bijvoorbeeld schuurwerkzaamheden.
Het werken met gevaarlijke stoffen, waaronder chromaten, maakt al deel uit van de basisopleiding van het onderhoudspersoneel. In Mali was het verrichten van verf- en schuurwerkzaamheden niet een hoofdtaak, zoals gebruikelijk in Nederland, maar een neventaak. Daarbij gingen betrokkenen er niet van uit dat gewerkt werd met chroomhoudende verf. Voor dit personeel wordt nu aanvullend een aparte taaktraining verzorgd. Instructie over het werken met (mogelijk) chroomhoudende verf en de te nemen beschermende maatregelen, is een verplicht onderdeel van deze taaktraining.
Ook wordt ter verhoging van het veiligheidsbewustzijn op het gebied van gevaarlijke stoffen (waaronder chroomhoudende verf) en bedrijfsrisico's onderzocht of een periodieke opfrissing van de in de basisopleiding verstrekte informatie wenselijk is. Overigens moet worden voorkomen dat er een algemeen beeld ontstaat dat het gevaarlijk is om aan vliegtuigen te werken. Het gaat erom dat men bij het uitvoeren van werkzaamheden, zoals schuren en verven, de juiste voorzorgsmaatregelen treft voor zichzelf en voor de omgeving.

[3] NOS, 29 januari 2015, http://nos.nl/artikel/2016148-chroomverf-bij-defensie-in-2008-nog-onveilig-gebruikt.html.

In aanvulling op genoemde maatregelen in de lijn, organiseert Defensie ook voorlichtingsbijeenkomsten voor zowel het huidige als voormalig defensiepersoneel. Defensie zal in de tweede helft van dit jaar een nieuwe reeks voorlichtingsbijeenkomsten organiseren.

Vraag 7
Klopt het dat, indien blijkt dat ook nu nog steeds niet de juiste voorzorgsmaatregelen zijn genomen op plekken waar met chroomverf wordt gewerkt, het werk per direct stil wordt gelegd? Hoe vaak en waar heeft zich dit al voorgedaan?

Antwoord 7
Ja, dit klopt. Dit is ook gedaan in 2008 op Maritiem Vliegkamp De Kooy en recent nog in Mali. Op dit moment zijn mij geen andere recente gevallen bekend.

Vraag 9
Bent u bekend met de enquête door (oud-)werknemers zelf naar de gezondheidsschade door het werken met chroomverf?[4] Bent u bereid deze enquête en de resultaten daarvan te betrekken bij de verdere onderzoeken naar het werken met chroomverf?

Antwoord 9
Ja, hiermee ben ik bekend. Ik waardeer het initiatief. De enquête is gehouden onder collega's en hiermee zijn verdere zorgen van (oud-) defensiemedewerkers naar voren gekomen. Dit is waardevolle informatie die reeds ter beschikking is gesteld aan het RIVM om te betrekken in het lopende onderzoek.

[4] Telegraaf, 3 februari 2015, «Twee derde ziek van giftige verf Defensie».